

Jakou roli mají hrát centrální banky v platbách?

Michal Vodrážka

odbor regulace platebního styku

Trendy v platebním styku ČR & SR 2026
3. 3. 2026

www.cnb.cz

Obsah

- 1** Úvodem
- 2** Evropské alternativy ke karetním platbám
- 3** Odolnost placení
- 4** Prevence podvodů

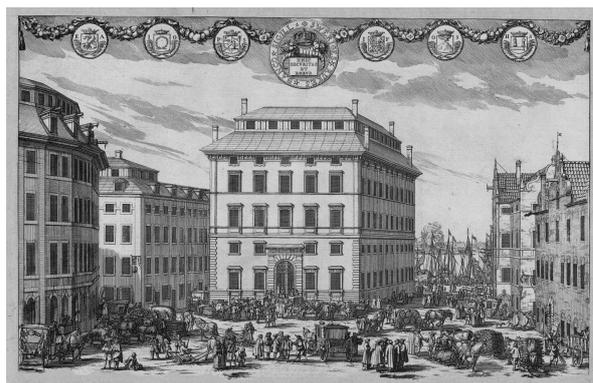
1

Úvodem

Úvodem

- Nejstarší centrální bankou je švédská **Riksbank**
- Založena 1668, letos slaví 358 let
- Bankovky směla vydávat až od 1701
- Po rozšíření padělků v roce 1755 zřizuje papírnu
- Od 1897 monopol na emisi bankovek
- Do 1931 vyměňovala bankovky za zlato
- V roce 1999 zrušila všechny pobočky
- Hotovostní operace outsourcovány na Crane Currency
- 2016 začíná práce na e-kroně (CBDC)
- 2023 otevírá 3 nová cash centra (nyní 5)
- 2025: Švédí musí mít možnost platit digitálně i hotově, Riksbank prosazuje zavedení nuceného oběhu hotovosti

Úvodem

- Centrální banky musí reagovat na společenské a technologické změny
- Ty jsou nyní rychlejší a intenzivnější než dříve, zejm. v platbách
- Na místě je diskuze o tom, jaká by měla být role trhu a centrálních bank jako veřejných autorit
- Role, mandáty a firemní kultura centrálních bank se liší:
  - téměř vždy banka bank (rezervy) a měnová politika
  - většinou provozovatel RTGS platebního systému (ne Švýcarsko)
  - velmi často obezřetnostní bankovní dohled (ale nikoliv v USA, JP)
  - integrovaný dohled nad FT jako v ČNB je neobvyklý
  - retailový platební systém jako v ČNB dříve neobvyklý
    - ale nyní TIPS v Eurozóně, Dánsku a Švédsku, PIX v Brazílii ...

Guvernér Riksbank Erik Thedéen: "[People should always be able to pay for food, healthcare and medicines both digitally and with cash. The increasingly turbulent global situation, increased cyber attacks and also the major power outages in southern Europe show the importance of being able to make payments even when the internet is down.](#)"

5

Aktuální témata

- Dominance amerických společností v karetních platbách
  - „International card schemes accounted for approximately 61% of euro area card transactions in 2022“
[Most EU countries rely on international card schemes for card payments, ECB report shows](#), ECB (2025)
  - „V Evropě jsme v placení mobilem jedničkou, ve světě jsme čtyřka. Před námi je jen Austrálie, Gruzie a Singapur.“
[Platby mobilem či hodinkami tvoří v Česku přes polovinu transakcí, ukázala data](#), iDnes.cz (2025)
  - **potřeba evropských alternativ**
- Geopolitické napětí a hybridní válka proti Evropě
  - *the sanctions have hit him hard at home, in Europe. He cannot use most credit cards, as Visa and Mastercard dominate the market*“ [US sanctions turn Int'l Criminal Court judge's daily life into a nightmare](#), Euronews (2026)
  - „online payments at the company's banking arm La Banque Postale were disrupted.“
[Pro-Russian hackers claim French postal service cyberattack](#), Euronews (2025)
  - **potřeba zodolnit placení pro případ konfliktu nebo blackoutu**
- Nárůst a profesionalizace podvodů, zejm. manipulativních (authorised push payments)
  - „Celková škoda dosáhla 2,13 miliardy korun, což je meziročně nárůst o více než 700 milionů.“
[Kyberútoky cílí na slabinu, kterou banky neochrání. Škody jdou do miliard](#), SeznamZpravy.cz (2026)
  - **potřeba prevence podvodů**

6

2

Evropské alternativy ke karetním platbám

Evropské alternativy ke karetním platbám

- Tržní iniciativy
  - Wero (16 bank)
  - EuroPA (European Payments Alliance – mj. italský Bancomat, španělský Bizum a polský BLIK)
  - [EuroPA and EPI launch collaboration to expand sovereign Pan-European payments](#): „This agreement will initially cover 15 European countries, collectively representing over 382 million inhabitants (84% of the European Union population and Norway)“
- Iniciativy centrálních bank
  - digitální euro
  - qvik MNB, [Instant Payments Serbia](#)

qvik

Hogyan ismerheti fel a qvik elfogadóhelyeket?

Minden kereskedő, szolgáltató, webáruház és szármalékosztási szándékos kötelező felhívást a qvik kód, ha ilyen elfogadást nyújt. Amennyiben Ön igényel kártyát, biztosíthat olyan, hogy ingyenesen kártyát tudjon felhívni.

1. **qvik | QR**
2. **qvik | NFC**
3. **qvik | KÉRELEM**
4. **qvik | LINK**

WERO/EPI and EuroPA

wero **epi** European Payments Initiative

EuroPA The European Payment Alliance

Participating banks and services include: Rabobank, BNP PARIBAS, ING, Deutsche Bank, KBC, nexo, Belfius, Citi, Santander, and others.

Source: Elapston / Intellicap Research. Zdroj: <https://dwayneoefflerie.substack.com/p/epi-european-payments-initiative>

3

Odolnost placení

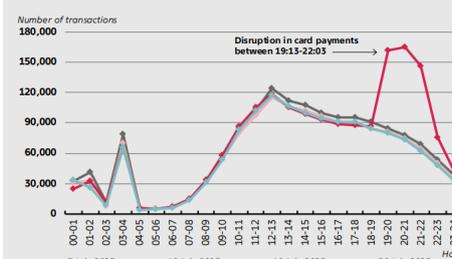

Odolnost placení

- ve skandinávských zemích zavádí
  - karetní offline platby
  - nucený oběh hotovosti (v Norsku včetně pokut pro obchodníky)
- řada CB doporučuje mít více poskytovatelů i metod a hotovost
  - Dánsko – Visa i MC, fyzické karty, pamatovat PIN, plus A2A mobilní apka

CHART

Instant payments increased during a card payment system disruption

Note: Number of instant payments settled in TIPS-DKK on Saturdays in July 2025. TIPS-DKK is the system used to settle instant payments in Danish kroner.

Source: Danmarks Nationalbank.

Have access to different payment solutions

Two physical cards from different card brands. Remember the PIN codes.

A small amount in cash.

A mobile payment solution based on account transfers.

'HOME EMERGENCY KIT' FOR PAYMENTS

How you can prepare for a payment system disruption

Open another bank account with a different bank and activate the account

Use an instant payment app

Put aside some cash to cover your needs for a few days

Odolnost placení - dostupnost hotovosti

Posun od dobrovolných závazků k legislativě

- holandský Cash Payments Act – vklady a výběry FO zdarma a podnikatelé za zastropované ceny, ATM do 5km do všech sídel
- v Lotyšsku od ledna 2025:
  - alespoň 99 % obyvatel musí mít přístup k bankomatu v okruhu 20 kilometrů od svého bydliště,
  - na každých 100 000 aktivních klientů úvěrových institucí v celé zemi musí být k dispozici alespoň 45 bankomatů,
  - bankomat musí být k dispozici a v provozu každý den po dobu minimálně 12 hodin mezi 6:00 a 0:00 nebo v době, kdy je veřejný prostor nebo venkovní prostor, ve kterém je instalován, přístupný obyvatelům;
  - fyzické osoby mají výběry hotovosti (min. pět měsíčně do 750 EUR) zdarma.
- v Rakousku centrální banka instaluje a provozuje ATM na venkově (cíl 120 ATM)
- holandská centrální banka instaluje USD ATM na dvou ostrovech v Karibiku

4

Prevence podvodů

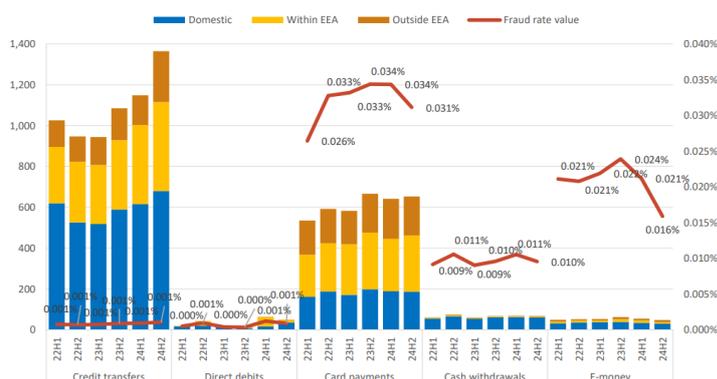

Prevence podvodů

Trendy v podvodech v EU 2022-24 objemy (mil. EUR)

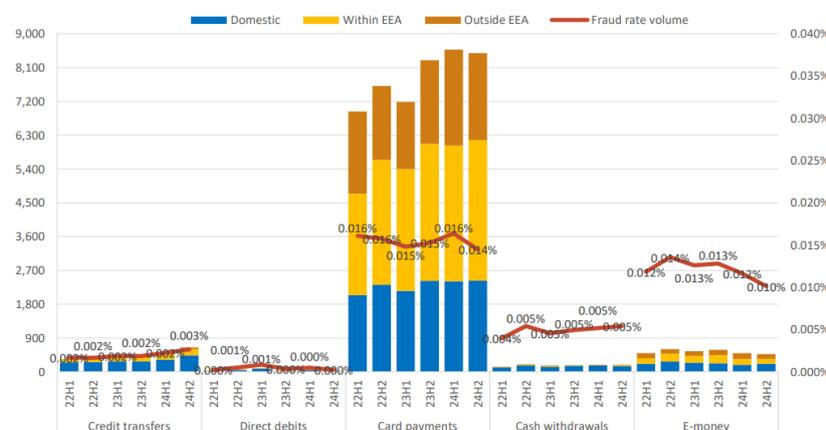
Chart 1a: Absolute and relative levels of fraud by type of payment instrument (in values)
(left axis: total value of fraud (million EUR); right axis: fraud as a share of the total value of transactions of that type)

- nárůst u úhrad / APP fraud
- stagnace a aktuálně pokles u karet
- výběry z ATM stagnují
- inkasa a e-money nepodstatné
- [Joint EBA-ECB report on payment fraud: strong authentication remains effective but fraudsters are adapting](#)

Prevence podvodů

Chart 1b: Absolute and relative levels of fraud by type of payment instrument (in volumes)
(left axis: total volume of fraud (millions of transactions); right axis: fraud as a share of the total volume of transactions of that type)

Trendy v podvodech v EU 2022-24 počty (mil. transakcí)

- nárůst u úhrad / APP fraud
- stagnace a aktuálně pokles u karet
- výběry z ATM stagnují
- inkasa nepodstatné
- e-money specifické (PayPal efekt)

Prevence podvodů

- fóra pro boj proti podvodů
- Observatory for the Security of Payment Means (OSMP) ve Francii od 2016
- Bundesbank zřídila na konci 2025
- výměna best practices mezi centrálními bankami prostřednictvím European Forum for Innovation in Payments (EFIP)
  - „act on fraud prevention by setting up or strengthening existing cross-sectoral collaboration“
  - [National Payment Committees' actions on fraud prevention](#)
- na malajském National Scam Response Centre (NSRC), které provozuje tamní policie, se podílí i Bank Negara Malaysia (BNM)

Roundtable Betrugsbekämpfung – Gemeinsame Erklärung

Am 3. November 2025 richtete die Deutsche Bundesbank in ihrer Hauptverwaltung Berlin einen hochrangigen Roundtable aus, bei dem sich Vertreterinnen und Vertreter des Finanzsektors, von Handel, Verbraucher- und Datenschutz, von Telekommunikations- und Internetdienstleistern, Ministerien sowie Aufsichts- und Strafverfolgungsbehörden über die Notwendigkeit und die Möglichkeiten der gemeinsamen Bekämpfung von Betrug im Zahlungsverkehr austauschten. Die Teilnehmenden sind sich einig, dass es sich bei der Betrugsbekämpfung um eine gesamtgesellschaftliche Aufgabe handelt, die den vollen Einsatz und die Zusammenarbeit aller Beteiligten erfordert. Es wurden konkrete Handlungsfelder identifiziert, die in Form gemeinschaftlicher Arbeiten auf Expertenebene weiterverfolgt werden sollen. Ziel ist die Erarbeitung konkreter Maßnahmen, mit denen Betrug im Zahlungsverkehr branchenübergreifend wirksam bekämpft werden kann. Die Teilnehmenden des hochrangigen Roundtable werden sich auch in Zukunft regelmäßig treffen, um die Arbeiten auf Expertenebene zu begleiten und sich insbesondere auch über konkrete Maßnahmen zu verständigen.

Prevence podvodů

How can central banks contribute to fraud prevention?

Suggestions include:

- Fostering dialogue** within and beyond the payment sector
- Promoting/providing **information-sharing platforms**
- Supporting innovation** in the field of fraud prevention
- Running and supporting **public awareness campaigns**
- Collecting **fraud statistics, analysing trends** and **publishing findings**
- Contributing to the development of **regulations to enhance fraud prevention measures**
- Promoting and implementing **technical measures to reduce fraud (e.g. VoP and CoP services)**
- Setting up **committee(s) to combat payment fraud**

Děkuji za pozornost.

Michal Vodrážka
odbor regulace platebního styku

www.cnb.cz